

Budoucnost přicházející

Lidé říkají: „Nevíme, co ještě přijde.“ Ale ve skutečnosti tím míní něco, co „přijde“ z minulosti, jenomže oni o tom, že to už je tady a že to přichází, ještě nevědí. „Nevědomost“ (přesně: „nevědění“) je totiž dvojího druhu: něco jiného je, nevíme-li něco, k čemu ještě nedošlo, a tak to ještě nebylo aktuálně přítomné (a tudíž nemohlo být ani něčím minulým), a něco docela jiného je, nevíme-li o tom, k čemu už došlo nebo k čemu právě dochází (a jakmile to nastane, už to bude zase náležet k tomu, k čemu už došlo). Proto když mluvíme o tom, že něco „přichází“, může to mít také dvojí různý smysl: buď a) k tomu dochází proto, že se to vtlačuje, vnucuje, zkrátka intervenuje z minulosti, takže to už tady nějak „je“ (jako pozůstatek něčeho, co se už stalo, jako sediment nebo v některých zvláštních, ale pro dějiny význačných případech jako tzv. „emancipovaný element“, který nepřetrvává pouze svou vlastní vahou, nýbrž tím, že přitahuje aktivity mnoha subjektů, z nichž nutně „žije“); anebo b) k tomu dochází navzdory tomu, že nic v dosavadním „stavu věcí“ k tomu netáhne, nevede, není a nemůže toho být příčinou, nic z toho, co už „je“, to nemůže vyprodukovat ani vyvolat či způsobit. Každá nastávající budoucnost je plná toho, co přetrvává z minulosti, ale žádná nemůže být na minulost redukována ani z minulosti odvozena. Takzvané odhady toho, co přijde, jsou založeny na více nebo méně náležitém rozpoznání nosnosti a důležitosti toho, co už je nějak „přítomno“, protože se to vtlačuje do nastávající budoucnosti jako setrvačný relikť minulého, jako nějaký „trend“ nebo „tendence“. Ale tu si musíme zároveň uvědomit, že nic z toho, co se už stalo, není samo „pánem“ toho, co z něho jako takový relikť zůstane, ale že to vždycky záleží na nesmírně mnoha aktivitách nejrozdílnějších „subjektů“ (v nejširším smyslu), které tomu umožňují přetrvávat tím, že na to navazují např. tím, že něco z toho použijí k „výkonu“ svého vlastního „bytí“ (tj. k výstavbě svého „stávání se“, svého uskutečňování).

(Písek, 070824-1.)